

Олена Володимирівна Мартинюк,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практики іноземної мови та методики викладання Хмельницького національного університету

СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ: ДОСВІД США

У статті визначено поняття спеціалізованого перекладу; здійснено аналіз соціально-економічних та лінгвістичних передумов виникнення спеціалізації професійної підготовки перекладачів; розглянуто основні етапи розвитку науково-педагогічної думки щодо проблем спеціалізованого перекладу; охарактеризовано сучасний стан системи професійної підготовки спеціалізованих перекладачів у вищій школі США.

Ключові слова: спеціалізований перекладач, професійна підготовка, кваліфікаційний напрям, освітня програма.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах глобалізації суспільно-політичних та соціально-економічних процесів, техніко-технологічних змін у галузях виробництва, стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, активізації економічної, освітньої, наукової та культурної інтеграції України до загальноєвропейської і світової спільноти, реформування системи вищої освіти (перехід до дворівневої підготовки) актуалізується необхідність пошуку нових концептуальних підходів до професійної підготовки фахівців у галузі перекладу. Водночас зростаючі потреби суспільства у висококваліфікованих, конкурентоздатних, інтелектуально розвинених перекладачах-професіоналах висувають нові вимоги до їх професійної компетентності у різних галузях перекладу.

Вивчення науково-педагогічної літератури та аналіз реального стану професійної підготовки перекладачів в Україні зумовили необхідність звернення до об'єктивного досвіду США у цій галузі, оскільки американські ВНЗ забезпечують професійне спрямування освітніх програм та адаптивність змісту підготовки перекладачів на різних її етапах, акцентують увагу на

впровадженні сучасних технологій навчання, аналізі структури професії перекладача, специфіки його професійної діяльності, правового регулювання, соціального забезпечення та інших аспектах, що визначають якість професійної підготовки спеціалізованих перекладачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Питання спеціалізації перекладачів як феномену, спричиненого технологічними факторами, що визначають структуру ринку, піднімає у своїх дослідженнях Е. Пім. Науковець заперечує концепцію Вищої школи усних та письмових перекладачів Парижа (the *École Supérieure d'Interprètes et de Traducteurs*) «готувати не перекладачів-фахівців, а фахівців з перекладу» [10]. Він наголошує, що у майбутніх перекладачів слід розвивати комунікативні навички, які вони могли б адаптувати до швидкоплинних змін у вимогах до кваліфікації перекладача та ринкової ситуації. На необхідності включення елементів спеціалізації у професійну підготовку перекладачів наголошують П. Зуктанкар та М. Чех, В. Комісаров, Р. Крісс, С. Панов, К. Лопес та М. Терцедор, Л. Черноватий та ін.

Окремі аспекти професійної підготовки спеціалізованих перекладачів висвітлені у працях М. Габра (розробка освітніх програм), Е. Геннессі (предметна орієнтація освітніх програм), Д. Джайла (процесуально-орієнтований підхід до підготовки галузевих перекладачів), П. Зуктанкар і М. Чех (зміст програм та організація навчання), П. Кастберга (проблеми інтеграції галузевих знань у процес професійної підготовки), Р. Крісса (принципи добору навчального матеріалу), К. Лопес і М. Терцедор (соціальний конструктивізм та групове навчання), С. Панова (професійна підготовка технічних перекладачів в умовах впровадження кредитно-модульної системи навчання).

Історичний аспект розвитку освіти перекладачів у країнах Європи та світу з часів зародження перекладацької діяльності до сьогодення знаходить відображення у працях М. Кемінейд, О. Панасьєва, О. Семенця, Е. Піма та ін.

Метою нашої статті є всебічний аналіз передумов виникнення, етапів становлення та сучасного стану системи професійної підготовки спеціалізованих перекладачів у вищій школі США.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як показують наші дослідження, значна кількість науковців розрізняють літературний та нелітературний (спеціалізований) переклади (Х. Айксела, Д. Бірн, Е. Геннессі, В. Комісаров, Г. Мірам, Л. Нелюбін, П. Ньюмарк, С. Е. Райт, М. Соуфер. Д. Самуельссон-Браун виділяє чотири основних категорії перекладу: літературний, усний, науково-технічний, комерційний.

Л. Нелюбін та Г. Хухуні зазначають, що художній переклад, функціонуючи у сфері художньої літератури, спирається на літературознавчо-орієнтовану теорію. Спеціалізований переклад вирішує передусім інформаційно-комунікативні завдання, обслуговуючи різні предметні галузі знань, що мають специфічну термінологічну номенклатуру (суспільно-політичні відносини, різні галузі науки та техніки, адміністративно-господарське управління, дипломатія, військова справа, юриспруденція, фінанси, комерція, публіцистика тощо), тому його теоретичною базою є лінгвістична теорія перекладу [4].

У своїх працях П. Ньюмарк говорить про належність літературних текстів до світу уяви, а нелітературних – до світу фактів, він навіть називає літературний та нелітературний переклад двома різними професіями, хоча допускає, що одна людина може займатись обома [9, с. 8–13].

Отже, переклад текстів, що містять спеціальну термінологію з різних сфер суспільного життя (медицини, економіки, юриспруденції, релігії, науки, техніки тощо), є спеціалізованим. Він вимагає наявності у перекладача спеціальних (фонових) знань, умінь та навичок, необхідних для успішної професійної діяльності у відповідній сфері. Значна кількість дослідників дотримуються думки про виняткову важливість такого складника професійної компетентності спеціалізованого перекладача як спеціально-предметна компетенція (subject matter competence) або тематична компетенція (thematic

competence). Зокрема, Д. Джайл наголошує на важливості отримання знань у сфері майбутньої професійної діяльності (subject matter knowledge), декларативних знань (declarative knowledge) – ринок праці, вимоги клієнтів, норми поведінки та стосунки між перекладачем і клієнтом, джерела інформації, інструменти перекладу тощо, а також процесуальних знань (procedural knowledge) – особливості професійного перекладу [7; с. 5–7].

П. Кастберг виділяє чотири найважливіших складники компетенції спеціалізованого перекладача: загальна лінгвістична компетенція (у вихідній та цільовій мовах), термінологічна компетенція (у вихідній і цільовій мовах), фонові знання, перекладацька компетенція [8, с. 88–101].

Своєрідні рудиментарні схеми підготовки перекладачів можна пов'язати з початком створення європейськими державами колоній в Америці, Азії та Африці, коли колоністи захоплювали в полон місцевих жителів і змушували їх вивчати свою мову і культуру для того, щоб ті в подальшому виконували функцію перекладачів під час подорожей країною.

У Європі у XIX столітті підготовка перекладачів здійснювалась для забезпечення потреб дипломатичної служби, як, наприклад в університеті ім. Гумбольдта в Берліні (1884–1944 рр.). Основна кількість програм підготовки перекладачів в іспансько-американських університетах на той час була спрямована саме на підготовку присяжних перекладачів («sworn translator» або «traductor publico»), які здійснювали переклад юридичних документів у сфері державної політики, наприклад, така програма функціонувала з 1885 року на юридичному факультеті університету Уругваю.

Дослідники процесу становлення системи професійної підготовки перекладачів у США сходяться на думці, що у цій країні тривалий час освіти перекладачів надавали другорядного значення, пріоритетними сферами професійного перекладу були судочинство та національна безпека. Незначний рівень попиту на перекладацькі освітні програми довгий час гальмував розвиток перекладознавства як науки. Як свідчить В. Комісаров, перекладацька діяльність у США до середини XX століття мала невеликі

масштаби, а самі перекладачі не відчували потреби в теоретичному обґрунтуванні своєї праці. Прагматична цінність теорії перекладу здавалась доволі сумнівною, що значно зменшувало важливість спроб її створення [1, с. 220–221].

Однак саме у США раніше, ніж у багатьох інших західних країнах, з'явилися перші спроби підійти до перекладу з лінгвістичного погляду, що, на наш погляд, й створило підґрунтя для подальшого розвитку системи професійної підготовки перекладачів. Заслуговує на окрему увагу праця Д. Касагранде (1954 р.), у якій він запропонував, залежно від мети перекладу, розрізняти його чотири види: прагматичний (максимально точне передання повідомлення), естетично-поетичний (відтворення літературної чи естетичної форми), етнографічний (пояснення культурного контексту оригіналу), лінгвістичний (вказування значення морфем оригіналу) [6, с. 335–340]. Ідея класифікації перекладів і вимог до них залежно від мети, яку ставить перед собою перекладач, отримала подальший розвиток у багатьох пізніших концепціях. Проблема ідентичності перекладу розглядалась у дослідженні У. Куайна (1966 р.).

Значний вплив на розвиток лінгвістичної теорії перекладу не тільки у США, а й у всьому світі здійснив видатний американський лінгвіст Ю. Найда. Велике значення для подальшого розвитку лінгвістичної теорії перекладу мала сформульована Ю. Найдою концепція перекладацької еквівалентності (1964 р.), відповідно до якої він розрізняв формальну (орієнтовану на оригінал) та динамічну (орієнтовану на реакцію реципієнта) еквівалентність [3, с. 114–137]. Незважаючи на специфічний характер перекладів, на вивченні яких базувалась школа Ю. Найди (біблійні тексти), вона відіграла важливу роль у загальному процесі формування лінгвістичної теорії перекладу, дослідженні у галузі прагматики та семантики перекладу.

Розвиток лінгвістичної теорії перекладу сприяє усвідомленню суспільством необхідності визначати перекладацьку діяльність як самостійний

вид професійної діяльності та виокремлювати підготовку перекладачів з-поміж інших споріднених галузей професійної підготовки (зокрема, лінгвістики).

Французький дослідник Х. Айксела на основі аналізу бібліографії публікацій міжнародних видань з проблематики перекладознавства та перекладу як професійної діяльності визначає три основних періоди розвитку світової наукової думки у цій площині [5, с. 29–49]:

– до 1950 року (питання спеціалізованого перекладу взагалі не піднімалось дослідниками);

– 1951 – 1990 роки (проблеми спеціалізованого перекладу висвітлені у незначній кількості (близько 7%) праць);

– з 1991 року (активне обговорення проблематики спеціалізованого перекладу та підготовки спеціалізованих перекладачів).

Зародження інтеграційних процесів у професійній підготовці перекладачів у США пов'язуємо із початком роботи літнього навчального табору 1934 року (штат Арканзас), метою якого була підготовка майбутніх лінгвістів до сільського життя та вивчення іноземної мови в Латинській Америці. З того часу діяльність табору розширилася до світового масштабу, а сам він дістав назву Міжнародний літній інститут лінгвістики (SIL International). Філіали інституту існують у різних куточках світу (Африка, Південна та Північна Америка, Азія). Спільно з іншими ВНЗ, такими як Інститут прикладної лінгвістики (США), Далласька теологічна семінарія, Канадський інститут лінгвістики, Євангелістський університет теології в Найробі, інститут здійснює професійну підготовку перекладачів за кількома магістерськими програмами.

1959 року у США була заснована Американська асоціація перекладачів (American Translators Association) з метою розвитку професії перекладача та сприяння його професійному становленню.

Асоціація літературних перекладачів США (American Literary Translators Association) розпочала діяльність 1978 року на базі Техаського університету у

Далласі для забезпечення міжнаціональної культурної комунікації засобами літературного перекладу.

Національна асоціація судових перекладачів США (National Association of Judiciary Interpreters and Translators) (заснована 1978 року) ставить за мету забезпечення та розробку стандартів якості перекладацьких послуг, сертифікацію фахівців з усного і письмового судового перекладу, обмін інформацією між перекладачами-практиками, ВНЗ, де здійснюється професійна підготовка судових перекладачів, юридичних працівників.

Нью-Йоркський осередок перекладачів (The New York Circle of Translators) заснований 1979 року як філіал Асоціації перекладачів Америки. Він об'єднує незалежних перекладачів та перекладацькі агенції, які працюють у різних сферах перекладу – технічній, юридичній, комерційній, науковій.

Гільдія письмових та усних перекладачів США (The Translators and Interpreters Guild) започаткована 1991 року. Окрім забезпечення співпраці між її членами, метою Гільдії є працевлаштування та покращення умов професійної діяльності перекладачів, законодавче лобювання, інформаційна підтримка перекладачів-початківців.

У зв'язку із зростанням кількості освітніх програм перекладацького спрямування, що розпочалось після II Світової війни, відбулося пожвавлення і у наукових колах. У 80-х роках ХХ століття американські дослідники активніше виходять на міжнародну арену, вступають у дискусії з перекладознавцями з інших країн світу, пропонують власну оцінку їх теорій. Цей період характеризується прагненнями науковців охопити широкий спектр перекладацьких проблем: переклад художніх, гуманітарних, класичних та інших текстів, поетичних та драматичних творів, помилок при перекладі, зумовлених відсутністю знань про культуру зарубіжної країни, недоліків процесу вивчення іноземних мов та перекладу в університетах США тощо.

Як у США, так і в країнах Європи та, зокрема, в Україні, наприкінці ХХ – початку ХХІ століття з розвитком теоретичної бази досліджень різних аспектів проблем перекладу спостерігається зацікавленість науковців питаннями

підготовки спеціалізованих перекладачів, розробки освітніх програм на базі окремих ВНЗ, упровадження інноваційних методик викладання дисциплін, удосконалення якості освітніх послуг, сертифікації професійних перекладачів тощо.

На сьогодні у вищій школі США професійна підготовка перекладачів здійснюється за освітньо-кваліфікаційними рівнями «Асоціат» (Associate of Applied Sciences), «Бакалавр» (Bachelor), «Магістр» (Master) та (рідше) «Доктор філософії» (Philosophy Doctor). Окрім програм, розроблених відповідно до вимог зазначених освітньо-кваліфікаційних рівнів, коледжі та університети США активно запроваджують так звані сертифікатні програми (Certificate programs), які передбачають отримання Сертифіката про завершення навчання із зазначенням кваліфікації перекладача.

У США немає офіційних нормативних документів, які б на державному рівні визначали перелік кваліфікаційних напрямів підготовки перекладачів. Як свідчить досвід США, чільне місце у системі вищої освіти посідають програми професійної підготовки спеціалізованих перекладачів за видами перекладу (письмовий переклад, усний переклад) або галузями спеціалізації (техніка, наука, медицина, судова справа, економіка управління, релігія, література, кінематограф тощо) [2, с. 63–69].

Основними напрямками спеціалізації професійної підготовки перекладачів є такі:

1. *Письмовий перекладач*. Програми такого напрямку розроблені Монтерейським інститутом міжнародних досліджень (магістр гуманітарних наук з письмового перекладу), Університетом штату Нью-Джерсі (магістр гуманітарних наук з письмового перекладу). Основною їх метою є розвиток умінь письмового перекладу текстів різних стилів та жанрів (художньої літератури, науково-технічних документів, юридичної, медичної літератури, публіцистики тощо), усному перекладу приділяється незначна увага.

2. *Усний перекладач* (конференційний усний перекладач). Програми з підготовки усних перекладачів представлені Монтерейським інститутом

міжнародних досліджень (магістр гуманітарних наук з усного конференційного перекладу), Університетом штату Нью-Джерсі (магістр гуманітарних наук з усного перекладу). Їх метою є розвиток умінь послідовного і синхронного усного перекладу, формування готовності до професійної перекладацької діяльності на різнопланових конференціях, симпозіумах, зборах, засіданнях (у тому числі судово-процесуальних), у процесі спілкування представників міжнародних громадських, політичних організацій, промислових підприємств тощо. Найбільш поширеними іноземними мовами, які вивчаються, є китайська, французька, німецька, японська, іспанська, рідше корейська та російська мови.

3. *Літературний перекладач* (спеціалізація: перекладознавство, література, кінематограф). Програми цього напрямку пропонуються Массачусетським університетом (магістр гуманітарних наук з перекладознавства), Нью-йоркським університетом (магістр гуманітарних наук з перекладознавства), Університетом Айови (магістр мистецтв з перекладу), Університетом перекладу (штат Гаваї) (магістр природничих наук з перекладу у сфері літератури та кінематографу) та ін.

Крім художньої прози та поезії, фахівці з художнього перекладу працюють також з іншими текстами. Це можуть бути науково-популярні статті та книги, епістолярні твори (листування, спогади діячів мистецтва, культури, політики та ін.), публіцистика (критика, літературознавство), реклама, відео- та аудіоматеріали, сценарії фільмів, п'єс тощо.

4. *Медичний перекладач*. Медичні перекладачі (усні і письмові) забезпечують комунікативні зв'язки між медичним персоналом і пацієнтами закладів охорони здоров'я, здійснюють переклад документації до медичного обладнання та інструментарію; описів програмного забезпечення; інструкцій з експлуатації, посібників, описів, каталогів, рекламних матеріалів; документації з фармацевтики (інструкцій з використання лікарських засобів, документації з контролю якості, інформації для лікарів і пацієнтів); документації з клінічних досліджень лікарських препаратів (договорів про проведення клінічних досліджень, протоколів досліджень, інформаційних форм, реєстраційних

карток); загальної медичної документації. У ВНЗ США цей кваліфікаційний напрям представлений сертифікатними освітніми програмами (Бостонський університет, Кембріджський коледж, Університет Джорджії).

5. *Економічний перекладач* (спеціалізація: економіка, фінанси, комерційний (діловий) перекладач). Освітня програма цього кваліфікаційного напрямку розроблена на базі Університету перекладу (штат Гаваї) (магістр природничих наук з перекладу у сфері бізнес-управління). Одним із найважливіших професійних завдань перекладача у цій сфері є переклад ділової кореспонденції, що додатково вимагає знання етики ділового спілкування, структури та вимог до оформлення стандартних ділових листів, збереження конфіденційності матеріалів.

6. *Юридичний (судовий) перекладач*. Перекладачі з такою кваліфікацією виконують письмові переклади різноманітних юридичних документів, забезпечують комунікацію між носіями різних мов під час судових засідань, зустрічей адвокатів з клієнтами тощо. Програми функціонують в Університеті перекладу (штат Гаваї) (магістр природничих наук з перекладу, міжнародне право) і Чарльстонському коледжі (магістр гуманітарних наук з усного юридичного перекладу).

7. *Релігійний перекладач*. Програми спрямовані на розвиток навичок перекладу Біблії та іншої релігійної літератури у рамках міжкультурної діяльності міжнародних релігійних організацій. Специфіка цього виду перекладу вимагає від фахівців, окрім перекладацьких умінь, розуміння культурних, релігійних, етнічних та лінгвістичних особливостей тієї чи іншої нації. Такі програми існують у Південній баптистській теологічній семінарії (магістр богослов'я з міжнародних місій та перекладу Біблії), Інституті прикладної лінгвістики (магістр гуманітарних наук з прикладної лінгвістики і перекладу Біблії) та ін.

8. *Технічний перекладач*. Програми професійної підготовки технічних перекладачів представлені Університетом перекладу (штат Гаваї) (магістр природничих наук з перекладу у сфері техніки і науки), Вісконсингським

університетом у Медісоні (магістр інженерії з технічного перекладу, японська мова), Вашингтонським університетом (магістр природничих наук з технічного перекладу, японська мова), Монтерейським інститутом міжнародних досліджень (магістр гуманітарних наук з перекладу і локалізаційного менеджменту) [2].

Висновки. Здійснений аналіз процесу становлення та сучасного стану професійної підготовки перекладачів у ВНЗ США показав, що співіснування програм підготовки «універсальних» і спеціалізованих перекладачів є оптимальним для вищої школи США. Програми підготовки спеціалізованих перекладачів, на наш погляд, є більш ефективними, оскільки орієнтуються не лише на вивчення іноземної мови і перекладацьких дисциплін, а й на отримання інформації щодо специфіки окремої галузі знань. Як показує зарубіжна практика, чільне місце в системі освіти перекладачів мають посідати саме програми профільної орієнтації, оскільки вони розроблені для підготовки кваліфікованих фахівців, здатних задовольнити потреби споживачів перекладацьких послуг (підприємств, організацій і установ) у високоякісному спеціалізованому перекладі.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку. До напрямів подальших наукових досліджень віднесемо пошук ефективних форм, методів та технологій професійної підготовки спеціалізованих перекладачів у вищій школі України.

Список використаної літератури

1. Комиссаров, В. Н. Современное переводоведение. Учебное пособие / В. Н. Комиссаров. – М. : ЭТС, 2002. – 424с.
2. Мартинюк, О. В. Порівняльна характеристика програм підготовки магістрів перекладу загального та профільного спрямування: досвід США / О. В. Мартинюк // Збірник наукових праць Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка. Сер. : Педагогічні науки. – Кременець : КОГПІ ім. Тараса Шевченка, 2010. – Вип. 1 (3). – С. 63–69.

3. Найда, Ю. К. науке переводить / Ю. Найда // Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике. – М. : Международные отношения, 1978. – С. 114-137.
4. Нелюбин, Л. Л. Наука о переводе (история и теория с древнейших времен до наших дней) : учеб. пособие / Л. Л. Нелюбин, Г. Т. Хухуни. – М. : Флинта : МПСИ, 2006. – 416 с.
5. Aixela, J. The study of technical and scientific translation: an examination of its historical development [Електронний ресурс] / J. Aixela // The Journal of Specialized Translation. – 2004. – Issue 01. – P. 29–49. – Режим доступу : http://www.jostrans.org/issue01/art_aixela.php. – Загол. з екрану. – Мова англ.
6. Casagrande, J. B. The Ends of Translation / J. B. Casagrande // International Journal of American Linguistics. – IRAL, 1954. – Vol. XX. – No.4. – P. 335–340.
7. Gile, D. Basic concepts and models for interpreter and translator training / D. Gile. – John Benjamins Publishing Company, 2009. – 283 p.
8. Kastberg, P. Personal knowledge management in the training of non-literary translators [Електронний ресурс] / P. Kastberg // The Journal of Specialized Translation. – 2009. – Issue 11. – P. 88–101. – Режим доступу : http://www.jostrans.org/issue11/art_kastberg.php. – Загол. з екрану. – Мова англ.
9. Newmark, P. Non-literary in the light of literary translation [Електронний ресурс] / P. Newmark // The Journal of Specialized Translation. – 2004. – Issue 01. – P. 8-13. – Режим доступу : http://www.jostrans.org/issue01/art_newmark.php. – Загол. з екрану. – Мова англ.
10. Рум, А. On the Market as a Factor in the Training of Translators [Електронний ресурс] / А. Рум. – Режим доступу : <http://www.fut.es/~arum/market.html>. – Загол. з екрану. – Мова англ.

Рецензент: кандидат педагогічних наук, доцент Орловська О. В.

Стаття надійшла до редакції 20.08.2014

Мартынюк Е. В. Становление системы профессиональной подготовки специализированных переводчиков: опыт США

В статье определено понятие специализированного перевода; проанализированы социально-экономические и лингвистические причины возникновения специализации профессиональной подготовки переводчиков; рассмотрены основные этапы развития научно-педагогической мысли в области проблем специализированного перевода; дана характеристика

современного состояния системы профессиональной подготовки специализированных переводчиков в высшей школе США.

Ключевые слова: специализированный переводчик, профессиональная подготовка, квалификационное направление, образовательная программа.

Martynyuk O. V. Development of the specialized translator training system in the USA

The article deals with the issues of specialized translator training in the USA. The author stresses the importance of specialization in the translator training process and defines specialized translation as translation of the texts containing specific terminology from different spheres of social and economic life (science, technology, medicine, law, religion etc.).

Analyzing the social, economic and linguistic ground of the growing demand for qualified specialized translators, the author states that the development of the American linguistic theory by E. A. Nida, J. B. Casagrande, S. Ross, W. Quine proved the necessity to acquire background knowledge and specific competences to become a professional translator in a certain area.

Researchers in translator training field agree that translator training problems in the USA had been of secondary importance by the middle of the XXth century. On the basis of J. Aixela's periodization of pedagogical researches into specialized translator training in the world, the author outlines the main stages of its development in the USA. The role of the American Translators Association, American Literary Translators Association, National Association of Judiciary Interpreters and Translators, The New York Circle of Translators, The Translators and Interpreters Guild in the translator training process has also been described. They have been established to advance the translation and interpreting professions and foster the professional development of individual translators and interpreters.

The article includes characteristics of the major certificate and degree translator training programs specializing in written translation (translation of written texts in various fields), conference interpretation (consecutive and simultaneous interpretation), literary translation (specializing in translation studies, literature, cinematography), medical translation (translation of technical, regulatory, clinical or marketing documentation, software or training curriculum for the pharmaceutical, medical device or healthcare fields), business translation (translation of financial reports, official documents, business correspondence), judiciary translation (court interpretation, translation of legal documents etc.), religious translation (Bible translation, intercultural communication), scientific and technical translation (translation of documents produced by technical writers (manuals, user guides, etc.), or more specifically, texts which relate to technological subject areas or texts which deal with the practical application of scientific and technological information).

Having analyzed the development and the current state of affairs in the field of professional translator training in the USA, the author concluded that specialized translator training programs are more efficient. They provide not only the knowledge of a foreign language and basic translation skills but also the so-called subject

matter competence in a specific sphere of professional activity. The peculiar features of the specialized translation programs at the American universities are their professional bias, specialization, focus on individual students' needs and labour market demands.

Keywords: *specialized translator, professional training, qualification, educational program.*